

بررسی اثر میانجی محدودیت مالی بر رابطه بین ساختار مالکیت و کیفیت افشای اطلاعات

محمدجواد زارع بهنمیری^۱، معصومه شهسواری^{۲*}

۱- استادیار گروه حسابداری دانشگاه مازندران، بابلسر، شماره تماس: ۰۹۱۱۱۱۷۹۶۰۷، پست الکترونیکی: mj.zare@umz.ac.ir

۲- عضو هیئت علمی گروه حسابداری، دانشگاه کوثر بجنورد، شماره تماس: ۰۹۱۵۷۱۶۶۱۶۵، پست الکترونیکی: m.shahsavari@kub.ac.ir

*نویسنده مسئول

چکیده

در سال‌های اخیر ساختار مالکیت و تأثیر آن بر ابعاد مختلف شرکت‌ها از جمله افشاء و کیفیت آن به دلیل رواج آن در اکثر کشورها و به خصوص در میان اقتصادهای نوظهور به یکی از مسائل مهم تبدیل شده است. در این راستا پژوهش حاضر به بررسی رابطه بین تمرکز مالکیت و کیفیت افشای اطلاعات با تأکید بر اثر محدودیت مالی برای ۸۴ شرکت بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره ۵ ساله ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۳ می‌پردازد. از شاخص کپلن و زینگلاس (۱۹۹۷) (KZ) بومی شده به عنوان شاخص محدودیت در تأمین مالی استفاده شده است. نتایج برآورد رابطه فرضیه‌های پژوهش با استفاده از تکنیک داده‌های ترکیبی حاکی از این است که هر چند حضور مالکان نهادی منجر به کاهش محدودیت منابع مالی گردیده اما تغییرات چشمگیری در جهت افزایش سطح کیفیت افشا ایجاد نکرده است. این در حالی است که تمرکز مالکیت مدیریتی توان کاهش محدودیت‌های منابع مالی را نداشته اما افزایش قابل توجهی در سطح کیفیت افشای اطلاعات ایجاد کرده است. علاوه بر این، با ورود هم‌زمان متغیرهای تمرکز مالکیت و میانجی‌گر در معادله رگرسیونی با کیفیت افشاء، مشخص گردید که متغیر محدودیت منابع مالی نقش واسطه‌ای نداشته و تمرکز مالکیت به طور مستقیم بر کیفیت افشای شرکت‌های بورسی اثر گذار بوده است.

واژه‌های کلیدی: ساختار مالکیت، تمرکز مالکیت نهادی، تمرکز مالکیت مدیریتی، محدودیت مالی، کیفیت افشا

۱- مقدمه

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های بازارهای سرمایه نوپا، مخصوصاً در کشور های در حال توسعه، وجود سرمایه گذاران عمده است. یکی گروه از سرمایه گذاران، سهامداران نهادی هستند که در دهه‌های اخیر به یکی از مهم‌ترین اجزای بازار سرمایه در بیشتر کشور های جهان تبدیل شده‌اند. در حقیقت سرمایه گذاران نهادی منابعی برای نفوذ و نظارت بر شرکت و مدیران دارند و یکی از روش‌های حل مشکل نمایندگی این است که از طریق مالکیت نهادی، رابطه‌ی بین مدیران شرکت و ذی‌نفعان به هم نزدیک شود [۱].

در سال‌های اخیر ساختار مالکیت و تأثیر آن بر ابعاد مختلف شرکت‌ها از جمله افشاء و کیفیت آن به دلیل رواج آن در اکثر کشورها و به خصوص در میان اقتصاد های در حال رشد مثل کشورمان به یکی از مسائل مهم تبدیل شده است. موضوع رابطه بین کیفیت افشاء و تمرکز مالکیت از این نظر اهمیت دارد که افشاء اطلاعات توسط مدیریت می‌تواند به عنوان یک منبع اطلاعاتی ارزشمند برای سرمایه گذران محسوب شود به این صورت که می‌تواند در تصمیمات سرمایه گذاری اثر بگذارد. همچنین در سطح شرکت‌ها، تمرکز مالکیت به عنوان یک مفهوم مرکزی در تئوری حاکمیت شرکتی اذعان شده است [۲]. تا آنجا که یکی از دلایل رخداد بحران‌های مالی نبود منابع مالی کافی برای گسترش فعالیت سازمان‌ها در نظر گرفته شده است.